

ΧΑΡΤΑ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ & ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Απόφαση 189/2016 Περιφερειακού Συμβουλίου
Απόφαση 44/2016 Εκτελεστικής Επιτροπής
Άρθρο 174 (η) Ν.3852/2010

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Περιεχόμενα

Α' ΜΕΡΟΣ: ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

1. Το δικαίωμα της αναφοράς στις αρχές
2. Το δικαίωμα υποβολής αίτησης
3. Το δικαίωμα εμπρόθεσμης διεκπεραίωσης αιτημάτων

Β' ΜΕΡΟΣ: ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΛΗΨΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

4. Το δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης
5. Το δικαίωμα αμεροληψίας και ίσης μεταχείρισης χωρίς διακρίσεις
6. Το δικαίωμα τήρησης του τύπου των διοικητικών πράξεων
7. Το δικαίωμα της αιτιολογίας των ατομικών διοικητικών πράξεων
8. Το δικαίωμα σεβασμού της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του πολίτη
9. Το δικαίωμα συμμόρφωσης προς τις δικαστικές αποφάσεις

Γ' ΜΕΡΟΣ: ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

10. Το δικαίωμα πληροφόρησης
11. Το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα και περαιτέρω χρήσης αυτών
12. Το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα
13. Το δικαίωμα τήρησης της υπηρεσιακής εχεμύθειας

Δ' ΜΕΡΟΣ: ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

14. Το δικαίωμα βεβαίωσης του γνησίου της υπογραφής και επικύρωσης αντιγράφων
15. Το δικαίωμα χορήγησης βεβαίωσης καταχώρισης εγγράφου

Ε' ΜΕΡΟΣ: ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΘΙΓΟΜΕΝΩΝ

16. Το δικαίωμα υποβολής αίτησης θεραπείας
17. Το δικαίωμα ειδικής προσφυγής στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής
18. Το δικαίωμα υποβολής καταγγελίας στον Περιφερειακό Συμπαραστάτη του Πολίτη και της Επιχείρησης
19. Το δικαίωμα εξωδικαστικού συμβιβασμού

ΣΤ' ΜΕΡΟΣ: ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

20. Το δικαίωμα σεβασμού της επαγγελματικής ελευθερίας
21. Το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης και στην ελεύθερη επικοινωνία
22. Το δικαίωμα στην προστασία του περιβάλλοντος
23. Το δικαίωμα προστασίας της υγείας
24. Το δικαίωμα στην εκπαίδευση
25. Το δικαίωμα στην ελευθερία της τέχνης
26. Το δικαίωμα στην πολιτική προστασία
27. Το δικαίωμα στη διαβούλευση
28. Το δικαίωμα και η υποχρέωση αξιοπρεπούς συμπεριφοράς

Το Περιφερειακό Συμβούλιο Αττικής

μετά από διαλογική συζήτηση μεταξύ των μελών του

αποφασίζει κατά πλειοψηφία

Εγκρίνει τη Χάρτα Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων των Πολιτών της Περιφέρειας Αττικής, ως ακολούθως:

ΧΑΡΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Η παρούσα Χάρτα Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων Πολιτών εισάγεται με απόφαση της Εκτελεστικής Επιτροπής της Περιφέρειας στο Περιφερειακό Συμβούλιο Αττικής προς ψήφιση, σύμφωνα με το άρθρο 174 στοιχείο (η) του Ν.3852/2010.

Περιλαμβάνει τα θεμελιώδη δικαιώματα που μπορούν να ασκήσουν οι πολίτες στις Υπηρεσίες της Περιφέρειας Αττικής, καθώς και τους εύλογους περιορισμούς αυτών των δικαιωμάτων που αντιστοιχούν προς τις υποχρεώσεις των πολιτών.

Με τη Χάρτα δεν θεσπίζονται νέοι κανόνες δικαίου, αλλά διακηρύσσεται η αυτοδέσμευση της Περιφέρειας Αττικής ως προς την τήρηση υφιστάμενων διατάξεων, συστάσεων και ψηφισμάτων που προβλέπονται και κατοχυρώνονται από:

- το Σύνταγμα,
- το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και Ελευθεριών της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (Ν.4074/2012 όπως ισχύει)
- τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (Ν.2690/1999 όπως ισχύει μετά και τον Ν.4325/2015)
- το Πρόγραμμα “Καλλικράτης” (Ν.3852/2010 όπως ισχύει)
- τον Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (Ν.3528/2007 όπως ισχύει)
- τις συστάσεις και τα ψηφίσματα του Συμβουλίου της Ευρώπης για την απαγόρευση των διακρίσεων και την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από την Τοπική Αυτοδιοίκηση
- το Ν.2472/1997 (Α΄ 50) ‘Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα’, όπως ισχύει
- το Ν.3861/2010 (Α΄ 112) ‘Ενίσχυση της Διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο «Πρόγραμμα Διαύγεια» και άλλες διατάξεις’, όπως ισχύει
- το Ν.4250/2014 (Α΄ 74) ‘Διοικητικές Απλουστεύσεις – Καταργήσεις, Συγχωνεύσεις Νομικών Προσώπων και Υπηρεσιών του Δημοσίου Τομέα – Τροποποίηση Διατάξεων του π.δ.318/1992 (Α΄ 161) και λοιπές ρυθμίσεις’, όπως ισχύει
- το Π.Δ. 114/2005 «Υποχρεωτική ανασύσταση φακέλου, ο οποίος έχει απολεσθεί από υπαιτιότητα της υπηρεσίας», όπως ισχύει
- το Προεδρικό Διάταγμα αρ. 28/2015, με θέμα: «Κωδικοποίηση διατάξεων για την πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα και στοιχεία», όπως ισχύει

Η Περιφέρεια Αττικής αποτελεί Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεύτερου βαθμού, στον οποίο έχει ανατεθεί η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων, στο πλαίσιο της εδαφικής της αρμοδιότητας, σύμφωνα με το άρθρο 102 παρ. 1 του Συντάγματος. Οι δημόσιοι υπάλληλοι που στελεχώνουν τις Υπηρεσίες της Περιφέρειας Αττικής είναι εκτελεστές της θέλησης του Κράτους και υπηρετούν τον Λαό, ενώ οφείλουν πίστη στο Σύνταγμα και αφοσίωση στην Πατρίδα, όπως ορίζει το άρθρο 103 παρ. 1 του Συντάγματος.

Α' ΜΕΡΟΣ

ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

1. Το δικαίωμα της αναφοράς στις αρχές

1. Κάθε πολίτης ή πολλοί μαζί έχουν το δικαίωμα, τηρώντας τους νόμους του Κράτους να αναφέρονται εγγράφως στις Υπηρεσίες της Περιφέρειας Αττικής, οι οποίες είναι υποχρεωμένες να ενεργούν σύντομα κατά τις κείμενες διατάξεις και να απαντούν αιτιολογημένα σε εκείνην / εκείνον που υπέβαλε την αναφορά σύμφωνα με το νόμο. Οι Υπηρεσίες δεν έχουν δικαίωμα να αρνηθούν την παραλαβή αναφορών που καταθέτουν οι πολίτες.

2. Οι πολίτες κατά την υποβολή της αναφοράς τους έχουν υποχρέωση να τηρούν τις υποχρεώσεις του νόμου και ιδίως να αποφεύγουν απρεπείς εκφράσεις ή παράθεση εν γνώσει τους ψευδών γεγονότων που μπορεί να οδηγήσουν σε άσκηση εναντίον τους ποινικών διώξεων.

2. Το δικαίωμα υποβολής αίτησης

1. Οι πολίτες έχουν το δικαίωμα να υποβάλλουν εγγράφως ή ηλεκτρονικά αιτήσεις προς τις Υπηρεσίες της Περιφέρειας Αττικής, οι οποίες προβαίνουν σε σχετικές ενέργειες στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους. Για τη διευκόλυνση των ενδιαφερομένων, χρησιμοποιούνται έντυπα αιτήσεων, τα οποία χορηγούνται υποχρεωτικά από τις Υπηρεσίες, για όλα τα θέματα που εμπíπτουν στην αρμοδιότητά τους. Στα έντυπα αιτήσεων αναφέρονται οι προβλεπόμενες από τη νομοθεσία προϋποθέσεις για την ικανοποίηση του αιτήματος, οι εφαρμοστέες διατάξεις, τα δικαιολογητικά που πρέπει να προσκομίσει ο/η ενδιαφερόμενος/η καθώς και ο χρόνος μέσα στον οποίο θα δοθεί η απάντηση. Αν η/ο ενδιαφερόμενη/ενδιαφερόμενος δηλώσει ότι δεν μπορεί να γράψει, η/ο αρμόδια/αρμόδιος υπάλληλος της Περιφέρειας Αττικής, ύστερα από προφορική έκθεση του αιτήματος της/του ενδιαφερόμενης/ενδιαφερόμενου, οφείλει να συντάξει ο/η ίδιος/α την αίτηση. Το σύνολο των αιτήσεων που μπορούν να υποβληθούν στις Υπηρεσίες της Περιφέρειας Αττικής πρέπει να διατίθεται και μέσω του επίσημου διαδικτυακού τόπου. Οι πληροφορίες που προορίζονται για το κοινό, παρέχονται επίσης σε προσιτή μορφή για Άτομα με Αναπηρίες προς διευκόλυνσή τους, ενώ ειδικότερα για πολίτες με προβλήματα όρασης προβλέπεται η ανάγνωση του περιεχομένου των εγγράφων που τους ενδιαφέρουν από τις/τους υπαλλήλους της Περιφέρειας.

2. Οι πολίτες είναι υποχρεωμένοι να προσκομίζουν τα δικαιολογητικά που πρέπει να συνοδεύουν την αίτηση, εκτός από την περίπτωση που αφορά πιστοποιητικά τα οποία εκδίδονται από το Δημόσιο, τους Ο.Τ.Α. και τα Ν.Π.Δ.Δ. και των οποίων η έκδοση δεν προϋποθέτει την σύμπραξη της/του πολίτη, οπότε η αρμόδια Υπηρεσία της Περιφέρειας Αττικής, εάν δεν έχουν συνυποβληθεί από την/τον πολίτη, τα αναζητεί με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο για την έκδοση της τελικής πράξης αυτεπαγγέλτως από τις οικείες Υπηρεσίες. Για τον σκοπό αυτόν, τεκμαίρεται ότι παρέχεται σχετική εξουσιοδότηση από την/τον ενδιαφερόμενη/ενδιαφερόμενο με την κατάθεση της αίτησής της/του (Ν.4325/2015). Οι αιτήσεις των πολιτών δεν παράγουν υποχρέωση των Υπηρεσιών για ενέργεια όταν το αίτημα είναι εμφανώς παράλογο, αόριστο, ακατάληπτο ή επαναλαμβάνεται κατά τρόπο καταχρηστικό (για παράδειγμα: όταν το ίδιο αίτημα υποβάλλεται για τρίτη φορά, η Υπηρεσία δεν έχει υποχρέωση απάντησης).

3. Οι πολίτες έχουν δικαίωμα παραίτησης από αίτημά τους. Ωστόσο, η παραίτηση από το αίτημα δεν ανακαλείται. Η/Ο πολίτης, μετά την παραίτηση, έχει δικαίωμα να υποβάλει εκ νέου το αίτημα, με νέα αίτησή της/του.

4. Σε περίπτωση μερικής ή ολικής απώλειας φακέλου υπόθεσης, η Υπηρεσία στην κατοχή της οποίας περιήλθε ο φάκελος και από υπαιτιότητά της έχει απολεσθεί, είναι αρμόδια για την ανασύσταση φακέλου. Η ανασύσταση γίνεται με υπηρεσιακή αναζήτηση των δικαιολογητικών ή της πληροφορίας που προέκυπτε από αυτά, από τις Υπηρεσίες στις οποίες είναι δυνατόν να υπάρχουν στοιχεία ή πληροφορίες τα οποία βοηθούν στην ανασύσταση του φακέλου της/του πολίτη. Σε περίπτωση ολικής απώλειας φακέλου, η Υπηρεσία μπορεί να πραγματοποιεί αυτοψίες ή επιτόπιους ελέγχους ώστε να λάβει πληροφορίες απαραίτητες για την ανασύσταση, όταν τα στοιχεία που έχουν απολεσθεί είναι δυνατόν να βεβαιωθούν με τους ανωτέρω τρόπους. Σε περίπτωση μερικής απώλειας φακέλου, αν οι πληροφορίες που περιέχονται στα απολεσθέντα δικαιολογητικά είναι δυνατόν να εξευρεθούν ή τεκμαίρονται από τελικές ή ενδιάμεσες διοικητικές πράξεις, η Υπηρεσία δεν τα αναζητά περαιτέρω, αλλά αρκείται στις πληροφορίες που περιλαμβάνονται σ' αυτές τις πράξεις, προκειμένου να προχωρήσει στην έκδοση της τελικής διοικητικής πράξης. Αν η έκδοση της τελικής διοικητικής πράξης είναι αδύνατη χωρίς τη σύμπραξη της/του πολίτη και εφόσον έχει εξαντληθεί κάθε πρόσφορο μέσο για την λήψη της σχετικής πληροφορίας, η Υπηρεσία της Περιφέρειας οφείλει να ενημερώσει την/τον ενδιαφερόμενη/ενδιαφερόμενο εντός 24 ωρών από την διαπίστωση της απώλειας του φακέλου και παράλληλα να κοινοποιήσει σ' αυτήν/αυτόν και τη σχετική διαπιστωτική πράξη, ενημερώνοντάς την/τον για τους λόγους της σύμπραξής της/του. Σε κάθε περίπτωση, η Υπηρεσία η οποία υποχρεούται να προβεί στην ανασύσταση απολεσθέντος φακέλου, οφείλει να προχωρήσει στην προσωρινή διεκπεραίωση του αιτήματος της/του πολίτη, εκδίδοντας προσωρινή διοικητική πράξη, με την επιφύλαξη τυχόν ανάκλησης ή τροποποίησης αυτής, εφ' όσον μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας ανασύστασης του φακέλου, κριθεί ότι αυτή εκδόθηκε χωρίς να πληρούνται οι απαιτούμενες από τον νόμο προϋποθέσεις (Π.Δ. 114/2005, «Υποχρεωτική ανασύσταση φακέλου, ο οποίος έχει απολεσθεί από υπαιτιότητα της Υπηρεσίας»).

3. Το δικαίωμα εμπρόθεσμης διεκπεραίωσης αιτημάτων

1. Η Περιφέρεια Αττικής οφείλει να διεκπεραιώνει τις υποθέσεις των ενδιαφερομένων και να αποφαινεται εγγράφως ή ηλεκτρονικά για τα αιτήματά τους μέσα σε προθεσμία πενήντα (50) ημερών, η οποία αρχίζει από την κατάθεση της αίτησης στην αρμόδια Υπηρεσία της Περιφέρειας Αττικής και την υποβολή του συνόλου των απαιτούμενων δικαιολογητικών, πιστοποιητικών ή στοιχείων, εφόσον από ειδικές διατάξεις δεν προβλέπονται μικρότερες προθεσμίες* . Για υποθέσεις αρμοδιότητας περισσότερων Υπηρεσιών, η εν λόγω προθεσμία παρατείνεται κατά δέκα (10) ακόμη ημέρες. Αν η αίτηση υποβληθεί σε αναρμόδια Υπηρεσία της Περιφέρειας Αττικής, η Υπηρεσία αυτή οφείλει, μέσα σε τρεις (3) ημέρες να τη διαβιβάσει στην αρμόδια Υπηρεσία και να γνωστοποιήσει τούτο στον/στην ενδιαφερόμενο/η. Στην περίπτωση αυτή, η προθεσμία αρχίζει από τότε που περιήλθε η αίτηση στην αρμόδια Υπηρεσία. Οι Υπηρεσίες της Περιφέρειας Αττικής οφείλουν, ύστερα από αίτηση των ενδιαφερομένων, να χορηγούν αμέσως πιστοποιητικά και βεβαιώσεις. Αν η άμεση χορήγηση τούτων δεν είναι δυνατή, αυτά αποστέλλονται ταχυδρομικώς, μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών, στη διεύθυνση που έχει δηλωθεί. Η συγκεκριμένη προθεσμία δεν ισχύει εάν ο/η ενδιαφερόμενος/η, με αίτησή του/της, δηλώσει ότι δεν επιθυμεί την ταχυδρομική αποστολή και ότι θα παραλάβει τα έγγραφα αυτά αυτοπροσώπως ή με εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπό του/της.

2. Εάν κάποια υπόθεση δεν μπορεί να διεκπεραιωθεί λόγω αντικειμενικής αδυναμίας, ειδικά αιτιολογημένης, η Υπηρεσία της Περιφέρειας Αττικής οφείλει, εντός πέντε (5) τουλάχιστον ημερών πριν από την εκπνοή τους, να γνωστοποιήσει εγγράφως στον/στην αιτούντα/αιτούσα (α) τους λόγους της καθυστέρησης, (β) τον/την υπάλληλο που έχει αναλάβει την υπόθεση και (γ) κάθε άλλη χρήσιμη πληροφορία.

Οι προθεσμίες διεκπεραίωσης αιτημάτων δεν ισχύουν για αναγνώριση απαιτήσεων, εφόσον υφίσταται σχετική εκκρεμής δίκη, καθώς και για τις περιπτώσεις που χρειάζεται εμφάνιση του/της ενδιαφερομένου/ης ενώπιον συλλογικού οργάνου και η μη προσέλευσή του/της οφείλεται σε υποκειμενικούς ή αντικειμενικούς λόγους. Οι Υπηρεσίες της Περιφέρειας Αττικής απαλλάσσονται από τις ανωτέρω υποχρεώσεις (σχετικά με την απάντηση και διεκπεραίωση αιτημάτων) εάν το αίτημα είναι εμφανώς παράλογο, αόριστο, ακατάληπτο ή επαναλαμβάνεται κατά τρόπο καταχρηστικό. Ο ενδεικτικός χαρακτήρας των προθεσμιών σημαίνει ότι, εάν η διεκπεραίωση της υπόθεσης ολοκληρωθεί καθ' υπέρβαση των προθεσμιών, δεν παράγεται λόγος ακυρότητας της διοικητικής πράξης.

---

* Για παράδειγμα, μικρότερες προθεσμίες προβλέπονται : - για την απάντηση σε αίτημα πρόσβασης σε διοικητικά έγγραφα 20 ημέρες (άρθρο 5 παρ. 6 Ν.2690/1999) - για την κοινοποίηση της απόφασης κατόπιν υποβολής αίτησης θεραπείας 30 ημέρες (άρθρο 24 παρ. 2 Ν.2690/1999) εκτός αν από ειδικές διατάξεις προβλέπεται διαφορετική προθεσμία— για την ανασύσταση φακέλου τριάντα (30) ημέρες από την διαπίστωση της απώλειάς του (άρθρο 8 Π.Δ. 114/2005).

Β' ΜΕΡΟΣ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΛΗΨΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

4. Το δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης

1. Τα όργανα διοίκησης και οι Υπηρεσίες της Περιφέρειας Αττικής πριν από κάθε ενέργεια ή μέτρο σε βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων συγκεκριμένου προσώπου, οφείλουν να καλούν τον/την ενδιαφερόμενο/η να εκφράσει τις απόψεις του/της, εγγράφως ή προφορικώς ως προς τα σχετικά ζητήματα. Η κλήση προς ακρόαση είναι έγγραφη, αναφέρει τον τρόπο, την ημέρα και την ώρα της ακρόασης, προσδιορίζει δε το αντικείμενο του μέτρου ή της ενέργειας. Η κλήση κοινοποιείται στον/στην ενδιαφερόμενο/η τουλάχιστον πέντε (5) πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα της ακρόασης. Ο/Η ενδιαφερόμενος/η έχει το δικαίωμα να λάβει γνώση των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων και να προβεί σε ανταπόδειξη. Η τήρηση της προαναφερόμενης διαδικασίας, καθώς και η λήψη υπόψη των απόψεων του/της ενδιαφερομένου/ης θα πρέπει να προκύπτουν από την αιτιολογία της διοικητικής πράξης. Το επιβαλλόμενο μέτρο πρέπει να λαμβάνεται μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα από την ακρόαση του/της ενδιαφερομένου/ης. Αυτά εφαρμόζονται και όταν οι σχετικές με τη δυσμενή διοικητική πράξη διατάξεις προβλέπουν δυνατότητα άσκησης διοικητικής προσφυγής.

2. Αν η άμεση λήψη του δυσμενούς μέτρου είναι αναγκαία για την αποτροπή κινδύνου ή λόγω επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος, είναι κατ' εξαίρεση, δυνατή η χωρίς προηγούμενη κλήση του/της ενδιαφερομένου/ης, ρύθμιση. Αν η κατάσταση που ρυθμίστηκε είναι δυνατόν να μεταβληθεί, η Περιφέρεια Αττικής, μέσα σε χρονικό διάστημα δεκαπέντε (15) ημερών, καλεί τον/την ενδιαφερόμενο/η να εκφράσει τις απόψεις του/της σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, οπότε και προβαίνει σε τυχόν νέα ρύθμιση. Αν η πιο πάνω προθεσμία παρέλθει άπρακτη, το μέτρο παύει αυτοδικαίως και χωρίς άλλη ενέργεια να ισχύει. Αυτά εφαρμόζονται και όταν οι σχετικές με τη δυσμενή διοικητική πράξη διατάξεις προβλέπουν δυνατότητα άσκησης διοικητικής προσφυγής.

5. Το δικαίωμα αμεροληψίας και ίσης μεταχείρισης χωρίς διακρίσεις

1. Κατά την παροχή των υπηρεσιών της Περιφέρειας Αττικής προς τις/τους πολίτες απαγορεύεται κάθε δυσμενής διάκριση, ιδίως λόγω φύλου ή χαρακτηριστικών φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, κατάστασης υγείας, αναπηρίας, επαγγέλματος, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, ηλικίας (π.χ. πολίτες Τρίτης Ηλικίας), σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου.

2. Τα όργανα διοίκησης της Περιφέρειας Αττικής, μονομελή ή συλλογικά, πρέπει να παρέχουν εγγυήσεις αμερόληπτης κρίσης κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους. Τα μονομελή όργανα, καθώς και τα μέλη των Συλλογικών Οργάνων της Περιφέρειας Αττικής, οφείλουν να απέχουν από κάθε ενέργεια ή διαδικασία που συνιστά συμμετοχή σε λήψη απόφασης ή διατύπωση γνώμης ή πρότασης εφόσον: α) η ικανοποίηση προσωπικού συμφέροντός τους συνδέεται με την έκβαση της υπόθεσης, ή β) είναι σύζυγοι ή συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας, κατ' ευθεία μεν γραμμή απεριορίστως, εκ πλαγίου δε έως και τετάρτου βαθμού με κάποιον/α από τους/τις ενδιαφερομένους/ενδιαφερόμενες, ή γ) έχουν ιδιαίτερο δεσμό ή ιδιάζουσα σχέση ή εχθρότητα με τους/τις ενδιαφερομένους/ενδιαφερόμενες. Το όργανο ή το μέλος του Συλλογικού Οργάνου της Περιφέρειας Αττικής, εφόσον κρίνει ότι συντρέχει στο πρόσωπό του λόγος που επιβάλλει την αποχή του, οφείλει να το δηλώσει αμέσως στην Προϊσταμένη Αρχή ή στον/στην προεδρεύοντα/ουσα του Συλλογικού Οργάνου, αντιστοίχως και να απέχει από οποιαδήποτε ενέργεια. Στις περιπτώσεις αυτές, η Προϊσταμένη Αρχή ή το Συλλογικό Όργανο, αποφαινεται το ταχύτερο δυνατόν. Αίτηση εξαίρεσης μονομελούς οργάνου ή μέλους Συλλογικού Οργάνου της Περιφέρειας Αττικής μπορούν να υποβάλλουν οι ενδιαφερόμενοι/ες σε όλα τα στάδια της διαδικασίας. Η εξαίρεση μπορεί να διατάσσεται και αυτεπαγγέλτως από την Προϊσταμένη Αρχή ή το Συλλογικό Όργανο της Περιφέρειας Αττικής που αφορά το θέμα.

3. Οι πολίτες οφείλουν να υποβάλλουν την αίτηση εξαίρεσης στην Προϊσταμένη Αρχή ή στον/στην Πρόεδρο του Συλλογικού Οργάνου της Περιφέρειας Αττικής ή στο αποφασίζον όργανο, κατά περίπτωση. Στις περιπτώσεις αυτές η Περιφερειακή Αρχή ή το Συλλογικό Όργανο της Περιφέρειας Αττικής αποφαινεται το ταχύτερο δυνατόν. Τα ανωτέρω δεν εφαρμόζονται σε περίπτωση που δηλώνεται αποχή ή που ζητείται η εξαίρεση τόσων μελών του Συλλογικού Οργάνου ώστε τα απομένοντα να μην σχηματίζουν την κατά τον νόμο απαρτία.

6. Το δικαίωμα τήρησης του τύπου των διοικητικών πράξεων

1. Η διοικητική πράξη είναι έγγραφη, αναφέρει την εκδούσα αρχή και τις εφαρμοζόμενες διατάξεις, φέρει δε χρονολογία. καθώς και υπογραφή του αρμόδιου οργάνου της Περιφέρειας Αττικής. Στην ατομική διοικητική πράξη αναφέρεται, επίσης, η δυνατότητα άσκησης τυχόν ειδικής διοικητικής προσφυγής, γίνεται δε μνεία του αρμόδιου για την εξέτασή της οργάνου, της προθεσμίας, καθώς και των συνεπειών παράλειψης της άσκησης της. Προσφυγή που ασκείται σύμφωνα με τις προαναφερόμενες πληροφορίες της Υπηρεσίας δεν μπορεί να παραγάγει συνέπειες σε βάρος του/της προσφεύγοντος/προσφεύγουσας. Η παράλειψη αναφοράς των εφαρμοζόμενων διατάξεων, καθώς και των κατά τη δεύτερη περίοδο στοιχείων, δεν επάγεται ακυρότητα της πράξης.

2. Η ατομική διοικητική πράξη μπορεί, κατ' εξαίρεση, να είναι προφορική εφόσον αυτό είναι αναγκαίο προς επίτευξη του επιδιωκόμενου με αυτήν σκοπού. Προς τούτο, επιτρέπεται, επίσης, η χρήση συμβόλων εφόσον οι αποδέκτες/τριες της 23 πράξης έχουν τη δυνατότητα να κατανοήσουν το περιεχόμενό της (π.χ. σήμανση χώρων με σύμβολα για την απαγόρευση του καπνίσματος, σύμφωνα με την ισχύουσα αντικαπνιστική νομοθεσία, σήμανση χώρων για χρήση από Άτομα με Αναπηρία κ.τ.λ.).

7. Το δικαίωμα της αιτιολογίας των διοικητικών πράξεων

1. Η ατομική διοικητική πράξη πρέπει να περιέχει αιτιολογία, η οποία να περιλαμβάνει τη διαπίστωση της συνδρομής των κατά νόμο προϋποθέσεων για την έκδοσή της. Η αιτιολογία πρέπει να είναι σαφής, ειδική, επαρκής και να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, εκτός αν προβλέπεται ρητώς στο νόμο ότι πρέπει να περιέχεται στο σώμα της πράξης.

2. Όταν η διοικητική πράξη εκδίδεται αυτεπαγγέλτως, τα αποδεικτικά στοιχεία συγκεντρώνονται με πρωτοβουλία του αρμόδιου για την έκδοσή της οργάνου της Περιφέρειας Αττικής. Όταν την έκδοση της διοικητικής πράξης ζητά η/ο ενδιαφερόμενη/ος, αυτή/ός οφείλει να υποβάλει τα δικαιολογητικά που καθορίζουν οι σχετικές διατάξεις, εκτός αν τα στοιχεία αυτά υπάρχουν στην αρμόδια για την έκδοση της πράξης, Υπηρεσία της Περιφέρειας Αττικής.

8. Το δικαίωμα της προστατευόμενης εμπιστοσύνης της/του πολίτη

1. Η Περιφέρεια Αττικής σέβεται την πεποίθηση που έχει εμπεδώσει με αποφάσεις της στις/στους πολίτες, έτσι ώστε αυτές/οί να ρυθμίσουν την συμπεριφορά τους και να ασκήσουν τα δικαιώματά τους. Στο πλαίσιο αυτού του σεβασμού, η Περιφέρεια Αττικής οφείλει να απέχει από αιφνιδιασμούς που διαταράσσουν την εμπιστοσύνη που έχει οικοδομηθεί στην σχέση της με τις/τους πολίτες. Ως εκ τούτου, εφόσον η Περιφέρεια έχει λάβει αποφάσεις με τις οποίες αναγνωρίζονται δικαιώματα σε πολίτες, δεν επιτρέπεται να ανακαλεί αυτές τις αποφάσεις στο πλαίσιο της διακριτικής της ευχέρειας, παρά μόνον εφόσον αυτό επιβάλλεται από δημόσιο συμφέρον που υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και εννόμων συμφερόντων των πολιτών.
2. Οι πολίτες δεν μπορούν να επικαλούνται τον σεβασμό της προστατευόμενης εμπιστοσύνης τους, εάν βρίσκονται σε κακή πίστη.

9. Το δικαίωμα συμμόρφωσης προς τις δικαστικές αποφάσεις

Η Περιφέρεια Αττικής έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται, χωρίς καθυστέρηση, προς τις δικαστικές αποφάσεις με τις οποίες εισάγονται υποχρεώσεις της και να προβαίνει σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται, για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων. Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής, γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο όπως ορίζει ο Ν.3068/2002 (όπως ισχύει).

Γ' ΜΕΡΟΣ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

10. Το δικαίωμα πληροφόρησης

1. Καθεμιά/καθένας έχει δικαίωμα πληροφόρησης από την Περιφέρεια Αττικής, όπως νόμος ορίζει. Η αρμόδια Υπηρεσία ή το αρμόδιο όργανο διοίκησης της Περιφέρειας Αττικής έχουν υποχρέωση να απαντούν στα αιτήματα για παροχή πληροφοριών και χορήγηση εγγράφων, ιδίως πιστοποιητικών, δικαιολογητικών και βεβαιώσεων. Το δικαίωμα πληροφόρησης/ενημέρωσης των πολιτών για τις υπηρεσίες που παρέχει η Περιφέρεια Αττικής μπορεί να ικανοποιείται και με την πρόσβαση στην επίσημη ιστοσελίδα της, καθώς και μέσω των αναρτήσεων πράξεων και αποφάσεων αρμοδιότητας της Περιφέρειας Αττικής στο “Πρόγραμμα Δι@ύγεια”, κατά τον Ν.3861/2010 (όπως ισχύει). Οι πολίτες μπορούν να ενημερώνονται σχετικά με την ημερήσια διάταξη των συνεδριάσεων του Περιφερειακού Συμβουλίου, καθώς και για τις αποφάσεις που λαμβάνονται από αυτό, μέσα από την ιστοσελίδα της Περιφέρειας Αττικής. Η Περιφέρεια Αττικής λαμβάνει κατάλληλα μέτρα ώστε όλες οι πληροφορίες που παρέχονται στο κοινό να είναι προσβάσιμες και για Άτομα με Αναπηρίες (π.χ. οι αρμόδιοι/ες υπάλληλοι υποχρεούνται να αναγιγνώσκουν έγγραφα σε πολίτες με προβλήματα όρασης).

2. Το δικαίωμα πληροφόρησης των πολιτών ισχύει λαμβανομένων υπόψη των περιορισμών που επιβάλλονται από διατάξεις οι οποίες απαγορεύουν την ανακοίνωση πληροφοριών που : αποτελούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, χαρακτηρισμένα ως απόρρητα ή εμπιστευτικά στοιχεία, είναι σχετικές με την ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτων προσώπων, αφορούν επαγγελματικά ή επιχειρηματικά μυστικά, καθώς και κάθε άλλη πληροφορία της οποίας η δημοσίευση απαγορεύεται ρητώς από την ισχύουσα νομοθεσία. Με αιτιολογημένη απόφασή της, η εκάστοτε Υπηρεσία της Περιφέρειας Αττικής μπορεί να απορρίπτει ατομική αίτηση σε πληροφόρηση, στο μέτρο που η ίδια δεν διαθέτει τα ζητηθέντα δεδομένα ή που η ικανοποίηση του δικαιώματος θα σήμαινε αφιέρωση υπέρμετρης διοικητικής προσπάθειας που θα έθετε αποδεδειγμένα σε κίνδυνο την ομαλή εκπλήρωση των άλλων αρμοδιοτήτων της Υπηρεσίας.

11. Το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα και περαιτέρω χρήσης αυτών

1. Κάθε ενδιαφερόμενη/ενδιαφερόμενος έχει το δικαίωμα, ύστερα από γραπτή αίτησή της/του, να λαμβάνει γνώση των διοικητικών εγγράφων που τηρούνται στα αρχεία της Περιφέρειας Αττικής. Ως διοικητικά έγγραφα νοούνται όσα συντάσσονται από τις δημόσιες Υπηρεσίες, όπως εκθέσεις, μελέτες, πρακτικά, στατιστικά στοιχεία, εγκύκλιες οδηγίες, απαντήσεις της Διοίκησης, γνωμοδοτήσεις και αποφάσεις. Όποια/όποιος έχει ειδικό έννομο συμφέρον δικαιούται, ύστερα από γραπτή ή ηλεκτρονική αίτησή της/του, να λαμβάνει γνώση των ιδιωτικών εγγράφων που φυλάσσονται στα αρχεία της Περιφέρειας Αττικής και είναι σχετικά με υπόθεσή της/του η οποία εκκρεμεί σε αυτήν ή έχει διεκπεραιωθεί από αυτήν. Το δικαίωμα των εδαφίων 1 και 3 ασκείται: α) με μελέτη του εγγράφου στο κατάστημα της Υπηρεσίας, ή β) με χορήγηση αντιγράφου, εκτός αν η αναπαραγωγή τούτου μπορεί να βλάψει το πρωτότυπο. Η σχετική δαπάνη αναπαραγωγής βαρύνει την αιτούσα/τον αιτούντα, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά. Αν πρόκειται για πληροφορίες ιατρικού χαρακτήρα, αυτές γνωστοποιούνται στον/στην αιτούντα/αιτούσα με τη βοήθεια γιατρού, ο/η οποίος/α ορίζεται για το σκοπό αυτόν. Η άσκηση του κατά των εδαφίων 1 και 3 δικαιώματος γίνεται με την επιφύλαξη της ύπαρξης τυχόν δικαιωμάτων πνευματικής ή βιομηχανικής ιδιοκτησίας. Η χρονική προθεσμία για τη χορήγηση διοικητικών / ιδιωτικών εγγράφων ή την αιτιολογημένη απόρριψη της σχετικής αίτησης της/του πολίτη είναι είκοσι (20) ημέρες.

2. Το ανωτέρω δικαίωμα δεν υφίσταται στις περιπτώσεις που το έγγραφο ή μέρος ενός εγγράφου αφορά την ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτου, ή αν παραβλάπτεται απόρρητο το οποίο προβλέπεται από ειδικές διατάξεις. Η Περιφέρεια Αττικής μπορεί να αρνηθεί την ικανοποίηση του δικαιώματος τούτου, λαμβάνοντας πάντοτε υπόψη την αρχή της αναλογικότητας και της χρηστής διοίκησης, αν η ικανοποίηση του δικαιώματος αυτού είναι δυνατόν να δυσχεράνει ουσιωδώς την έρευνα δικαστικών, διοικητικών, αστυνομικών ή στρατιωτικών αρχών, σχετικώς με την τέλεση εγκλήματος ή διοικητικής παράβασης. Οι ενδιαφερόμενες/ενδιαφερόμενοι οφείλουν να εκθέτουν στο αίτημά τους και να αποδεικνύουν το άμεσο ενδιαφέρον τους ή το ειδικό έννομο συμφέρον τους, ανάλογα με το αν ζητούν διοικητικό ή ιδιωτικό έγγραφο. Η ανωτέρω προθεσμία εκκινεί από την κατάθεση ολοκληρωμένου αιτήματος, χωρίς ασάφειες ή αοριστίες.

12. Το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν έναντι της επεξεργασίας τους από τα όργανα διοίκησης και τις Υπηρεσίες της Περιφέρειας Αττικής. Η επεξεργασία αυτών των δεδομένων πρέπει να γίνεται από την Περιφέρεια Αττικής νομίμως, για καθορισμένους σκοπούς και με βάση τη συγκατάθεση του/ης ενδιαφερομένου/ης ή για άλλους θεμιτούς λόγους που προβλέπονται από το νόμο. Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στα συλλεχθέντα δεδομένα που το αφορούν και να επιτυγχάνει τη διόρθωσή τους. Ο σεβασμός των κανόνων αυτών υπόκειται στον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής.

2. Η επίκληση της προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν κατισχύει των υποχρεώσεων που ο νόμος προβλέπει για τις/τους πολίτες έναντι της Περιφέρειας Αττικής.

13. Το δικαίωμα τήρησης της υπηρεσιακής εχεμύθειας

1. Οι υπάλληλοι της Περιφέρειας Αττικής οφείλουν να τηρούν εχεμύθεια για θέματα που χαρακτηρίζονται ως απόρρητα από τις κείμενες διατάξεις. Οφείλουν επίσης, να τηρούν εχεμύθεια σε κάθε περίπτωση που αυτό επιβάλλεται από την κοινή πείρα και λογική, για γεγονότα ή πληροφορίες των οποίων λαμβάνουν γνώση κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους ή επ' ευκαιρία αυτών.

2. Η υποχρέωση εχεμύθειας δεν αντιτάσσεται στις περιπτώσεις που προβλέπεται δικαίωμα των πολιτών να λαμβάνουν γνώση των διοικητικών εγγράφων.

Δ' ΜΕΡΟΣ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

14. Το δικαίωμα βεβαίωσης του γνησίου της υπογραφής και επικύρωσης αντιγράφων

1. Η βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής της ενδιαφερομένης/του ενδιαφερομένου γίνεται, από οποιαδήποτε Υπηρεσία της Περιφέρειας Αττικής, βάσει του δελτίου ταυτότητας ή τη σχετική προσωρινή βεβαίωση της αρμόδιας Αρχής ή το διαβατήριο ή την άδεια οδήγησης ή το ατομικό βιβλιάριο υγείας όλων των ασφαλιστικών φορέων. Η ταυτότητα των αλλοδαπών αποδεικνύεται στην περίπτωση πολιτών κράτους – μέλους της Ε.Ε. από το δελτίο ταυτότητας ή το διαβατήριο, ενώ, στις άλλες περιπτώσεις, από το διαβατήριο ή άλλο έγγραφο βάσει του οποίου επιτρέπεται η είσοδός τους στη Χώρα ή τα έγγραφα που έχουν εκδώσει οι αρμόδιες Ελληνικές Αρχές. Δεν απαιτείται βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής του/της ενδιαφερομένου/ης, όταν προσέρχεται αυτοπροσώπως για υποθέσεις του/της στις Υπηρεσίες της Περιφέρειας Αττικής, προσκομίζοντας το δελτίο ταυτότητας ή τα αντίστοιχα πρωτότυπα έγγραφα.

2. Δεν υφίσταται πλέον η υποχρέωση υποβολής πρωτοτύπων εγγράφων που έχουν εκδοθεί από τις Υπηρεσίες και τους υπόχρεους να εφαρμόζουν τα οριζόμενα στο άρθρο 1, παρ. 2 περίπτωση α' Ν. 4250/2014 φορείς ή επικυρωμένων αντιγράφων των εγγράφων αυτών από τους/τις ενδιαφερόμενους/ες για το σύνολο των συναλλαγών τους με τις ανωτέρω Υπηρεσίες και φορείς. Αντί πρωτοτύπων ή επικυρωμένων αντιγράφων, υποβάλλονται και γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά από τις Υπηρεσίες και τους φορείς της Περιφέρειας Αττικής, ευκρινή φωτοαντίγραφα των πρωτοτύπων εγγράφων που εκδόθηκαν από τις Υπηρεσίες και τους φορείς της περίπτωσης α' Ν. 4250/2014 ή φωτοαντίγραφα των ακριβών αντιγράφων τους. Ομοίως, υποβάλλονται και γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά ευκρινή φωτοαντίγραφα από αντίγραφα ιδιωτικών εγγράφων τα οποία έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο, καθώς και ευκρινή φωτοαντίγραφα από τα πρωτότυπα όσων ιδιωτικών εγγράφων φέρουν θεώρηση από Υπηρεσίες και φορείς της περίπτωσης α' Ν. 4250/2014. Ομοίως, υποβάλλονται και γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά ευκρινή φωτοαντίγραφα από αντίγραφα εγγράφων που έχουν εκδοθεί από Αλλοδαπές Αρχές και έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο. Οι Υπηρεσίες της Περιφέρειας Αττικής εξακολουθούν να επικυρώνουν αντίγραφα από το πρωτότυπο ή από το ακριβές αντίγραφο εγγράφου που τηρούν, μόνο στην περίπτωση που αυτά υποβάλλονται από την ενδιαφερόμενη / τον ενδιαφερόμενο σε φορείς που δεν υπάγονται στις διατάξεις του Ν.4250/2014 (όπως ισχύει).

15. Το δικαίωμα χορήγησης βεβαίωσης καταχώρησης εγγράφου

Κάθε έγγραφο που περιέρχεται σε Υπηρεσία της Περιφέρειας Αττικής με οποιονδήποτε τρόπο, καταχωρίζεται αυθημερόν στο βιβλίο ή το ηλεκτρονικό αρχείο των εισερχομένων, κατ' αύξοντα αριθμό, με χαρακτηρισμό και μνεία του θέματος στο οποίο αναφέρεται και του αριθμού των στοιχείων που το συνοδεύουν. Στο ίδιο βιβλίο ή το ηλεκτρονικό αρχείο αναγράφονται επίσης το όργανο προς το οποίο το έγγραφο απευθύνεται, καθώς και η ημερομηνία εισόδου του. Η Υπηρεσία οφείλει να χορηγεί βεβαίωση καταχώρισης του εγγράφου με όλα τα παραπάνω στοιχεία.

Ε' ΜΕΡΟΣ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΘΙΓΟΜΕΝΩΝ

16. Το δικαίωμα υποβολής αίτησης θεραπείας

1. Η/Ο ενδιαφερόμενη/ος, για την αποκατάσταση υλικής ή ηθικής βλάβης των έννομων συμφερόντων της/του που προκαλείται από ατομική διοικητική πράξη μπορεί, για οποιονδήποτε λόγο, με αίτησή της/του να ζητήσει από την Περιφέρεια Αττικής την ανάκληση ή την τροποποίησή της. Η Περιφέρεια Αττικής οφείλει να γνωστοποιήσει στην/ον ενδιαφερόμενη/ο τη απόφασή της για την αίτηση αυτή το αργότερο μέσα σε τριάντα (30) ημέρες, εκτός αν από ειδικές διατάξεις προβλέπεται διαφορετική προθεσμία.

2. Αν αρμόδια για την ανάκληση ή τροποποίηση ή την ακύρωση είναι άλλη διοικητική αρχή, η Περιφέρεια Αττικής οφείλει να τη διαβιβάσει στην αρμόδια αρχή το αργότερο μέσα σε πέντε (5) ημέρες. Και στην περίπτωση αυτή, η γνωστοποίηση της απόφασης της αρμόδιας αρχής, στον/ην ενδιαφερόμενο/η, πρέπει να γίνεται μέσα στην κατά την προηγούμενη παράγραφο προθεσμία.

17. Το δικαίωμα ειδικής προσφυγής στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής

1. Οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον μπορεί να προσβάλλει τις αποφάσεις των Συλλογικών ή Μονομελών Οργάνων της Περιφέρειας Αττικής για λόγους νομιμότητας, ενώπιον του/ης Συντονιστή/τριας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση της απόφασης ή την ανάρτησή της στο διαδίκτυο ή από την κοινοποίησή της ή αφότου έλαβε γνώση αυτής. Προσφυγή επιτρέπεται και κατά παράλειψης οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας των οργάνων του προηγούμενου εδαφίου. Στην περίπτωση αυτή η προσφυγή ασκείται εντός δεκαημέρου από την άπρακτη παρέλευση της ειδικής προθεσμίας που, τυχόν, τάσσει ο νόμος για την έκδοση της οικείας πράξης, διαφορετικά μετά την παρέλευση τριμήνου από την υποβολή της σχετικής αίτησης του/ης ενδιαφερομένου/ης.

2. Ο/Η Συντονιστής/τρια της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής αποφαινεται επί της προσφυγής μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο (2) μηνών από την υποβολή της. Αν παρέλθει η ανωτέρω προθεσμία χωρίς να εκδοθεί απόφαση, θεωρείται ότι η προσφυγή έχει σιωπηρώς απορριφθεί.

18. Το δικαίωμα υποβολής καταγγελίας στον/ στην Περιφερειακό/Περιφερειακή Συμπαραστάτη της/του Πολίτη και της Επιχείρησης

1. Άμεσα θιγόμενοι πολίτες ή επιχειρήσεις υποβάλλουν στον/στην Περιφερειακό/Περιφερειακή Συμπαραστάτη της/του Πολίτη και της Επιχείρησης καταγγελία για κακοδιοίκηση από τις Υπηρεσίες, τα Νομικά Πρόσωπα και τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας Αττικής. Ο/Η Περιφερειακός/ή Συμπαραστάτης της/του Πολίτη και της Επιχείρησης διαμεσολαβεί για την επίλυση των σχετικών προβλημάτων και ενημερώνει εντός 30 ημερών, γραπτώς ή ηλεκτρονικώς την/τον ενδιαφερόμενη/ενδιαφερόμενο.

2. Εάν ο/η Περιφερειακός/ή Συμπαραστάτης της/του Πολίτη και της Επιχείρησης είναι αρμόδιος/-α να δεχθεί την καταγγελία, τη διαβιβάζει εντός τριών (3) ημερών στην αρμόδια Υπηρεσία και ενημερώνει σχετικά την/τον ενδιαφερόμενη/ο. Με αφορμή σοβαρά προβλήματα κακοδιοίκησης που ο ίδιος/ η ίδια διαπιστώνει, ο/η Περιφερειακός/ή Συμπαραστάτης της/του Πολίτη και της Επιχείρησης μπορεί να απευθύνει ειδικές προτάσεις προς την/τον Περιφερειάρχη Αττικής, για την βελτίωση της Περιφερειακής Διοίκησης και των σχέσεών της με το κοινό. Οι ειδικές προτάσεις κοινοποιούνται στον/στην Εκτελεστικό/ή Γραμματέα της Περιφέρειας και στο Περιφερειακό Συμβούλιο και αναρτώνται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας Αττικής.

19. Το δικαίωμα εξωδικαστικού συμβιβασμού

Σε περίπτωση ύπαρξης οφειλής ή αξίωσης αποζημίωσης από νόμιμη αιτία έναντι της Περιφέρειας Αττικής, οι πολίτες έχουν το δικαίωμα να αιτηθούν την σύναψη σύμβασης εξωδικαστικού συμβιβασμού, με σχετική απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής. Η Οικονομική Επιτροπή είναι αρμόδια για την σύναψη συμβιβασμού με απόφασή της, κατόπιν γνωμοδότησης δικηγόρου, έως του ποσού των 45.000 ευρώ. Σε περίπτωση που το αντικείμενο υπερβαίνει τις 45.000 ευρώ, η Οικονομική Επιτροπή εισηγείται σχετικά προς το Περιφερειακό Συμβούλιο, το οποίο λαμβάνει την απόφαση. Η Περιφέρεια Αττικής δεσμεύεται να εξετάσει το σχετικό αίτημα με βάση τις αρχές της καλής πίστης και της χρηστής διοίκησης, χωρίς να υποχρεούται να το αποδεχθεί.

ΣΤ' ΜΕΡΟΣ

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

20. Το δικαίωμα σεβασμού της επαγγελματικής ελευθερίας

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα σεβασμού της επαγγελματικής του ελευθερίας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη. Η Περιφέρεια Αττικής κατά την ενάσκηση των σχετικών αρμοδιοτήτων της, δεν επιτρέπεται να παρεμποδίζει την ελεύθερη άσκηση επαγγέλματος εάν δεν προβλέπεται σχετικός ρητός περιορισμός σε νομοθετικό κείμενο.

21. Το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης και στην ελεύθερη επικοινωνία

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης *. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία γνώμης και την ελευθερία λήψης ή μετάδοσης πληροφοριών ή ιδεών, χωρίς την ανάμειξη Δημοσίων Αρχών και αδιακρίτως συνόρων. Η ελευθερία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και η πολυφωνία τους, είναι σεβαστές.

2. Η Περιφέρεια Αττικής, κατά την άσκηση των σχετικών αρμοδιοτήτων της, δύναται να θέτει στο παραπάνω δικαίωμα μόνο τους περιορισμούς που ρητώς προβλέπονται από το νόμο και σύμφωνα με την Αρχή της Αναλογικότητας **.

22. Το δικαίωμα στην προστασία του περιβάλλοντος

Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί δικαίωμα κάθε προσώπου. Το υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και η βελτίωση της ποιότητάς του ενσωματώνονται στις πολιτικές της Περιφέρειας Αττικής, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της και διασφαλίζονται σύμφωνα με την Αρχή της Αειφόρου Ανάπτυξης.

23. Το δικαίωμα προστασίας της υγείας

Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στις υπηρεσίες για την προάσπιση της δημόσιας υγείας που παρέχονται από την Περιφέρεια Αττικής, στο πλαίσιο της ενάσκησης των αρμοδιοτήτων της. Κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων της Περιφέρειας Αττικής, εξασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας.

---

* Τόσο οι πολίτες όσο και οι εργαζόμενοι της Περιφέρειας Αττικής, κατά την μεταξύ τους επικοινωνία ασκούν το θεμελιώδες δικαίωμά τους στην ελευθερία της έκφρασης. Αυτό ενσωματώνεται αφενός στις αιτήσεις που υποβάλλουν οι πολίτες προς τις Υπηρεσίες, ως πτυχή του αντίστοιχου δικαιώματος, όσο και στις απαντήσεις που δίνονται στους πολίτες από τις Υπηρεσίες, στο πλαίσιο της σχετικής διοικητικής υποχρέωσης. Ωστόσο, η ελευθερία της έκφρασης, τόσο των πολιτών, όσο και των εργαζομένων γνωρίζει ορισμένα όρια, πέραν των οποίων μπορεί να μην προστατεύεται νομικά. Αυτό θα συμβαίνει για παράδειγμα, όταν σε ένα έγγραφο περιλαμβάνεται ένας υβριστικός χαρακτηρισμός. Σε τέτοιες περιπτώσεις, όπως είναι αυτονόητο, η ελευθερία της έκφρασης δεν απαλλάσσει τα πρόσωπα από την σχετική νομική ευθύνη. Στο πλαίσιο αυτό, τόσο οι πολίτες, όσο και οι Υπηρεσίες, κατά την μεταξύ τους προφορική και έγγραφη επικοινωνία, οφείλουν να χρησιμοποιούν εκφράσεις που δεν θίγουν το δικαίωμα σεβασμού της προσωπικότητας του ατόμου προς το οποίο απευθύνονται.

** Η αρχή αυτή οριοθετεί τους περιορισμούς που τίθενται στα θεμελιώδη δικαιώματα και επιτελεί την πρόσθετη λειτουργία της διαρρύθμισης των σχέσεων ανάμεσα στην ατομική ελευθερία και το κοινωνικό συμφέρον. Η αρχή της αναλογικότητας υπό στενή έννοια αναλύεται στις εξής τρεις επιμέρους αρχές : α) την αρχή της ελάχιστης δυνατής προσβολής ή του ηπιότερου μέσου, β) την αρχή της αποφυγής ασύμμετρων ή δυσανάλογων συνεπειών και γ) την απαγόρευση της χρονικής ασυνέπειας ή υπερβολής

24. Το δικαίωμα στην εκπαίδευση

Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στις υπηρεσίες, που είναι αρμόδια να παρέχει η Περιφέρεια Αττικής όσον αφορά την εκπαίδευση και ιδίως όσον αφορά στη μεταφορά μαθητών/τριών από τον τόπο διαμονής στο σχολείο φοίτησης.

25. Το δικαίωμα στην ελευθερία της τέχνης

Η ελευθερία της τέχνης και παράλληλα η προάσπιση της προαγωγής και της ανάπτυξής της αποτελεί προτεραιότητα της Περιφέρειας Αττικής στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της.

26. Το δικαίωμα στην πολιτική προστασία

Η Περιφέρεια Αττικής είναι αρμόδια για το συντονισμό όλων των Υπηρεσιών της, καθώς και του δημόσιου και ιδιωτικού δυναμικού και μέσων για την εξασφάλιση της ετοιμότητας, την αντιμετώπιση των καταστροφών και την αποκατάσταση των ζημιών εντός των εδαφικών ορίων της.

27. Το δικαίωμα στην διαβούλευση

Οι βασικές αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας, τα θέματα γενικότερου περιφερειακού ενδιαφέροντος και οι προτάσεις για την επίλυση ευρύτερων προβλημάτων, αποτελούν αντικείμενο γνωμοδότησης της Περιφερειακής Επιτροπής Διαβούλευσης.

28. Το δικαίωμα και η υποχρέωση αξιοπρεπούς συμπεριφοράς

1. Οι υπάλληλοι της Περιφέρειας Αττικής οφείλουν να συμπεριφέρονται εντός και εκτός της Υπηρεσίας κατά τρόπο ώστε να καθίστανται άξιοι/ες της κοινής εμπιστοσύνης. Οι υπάλληλοι οφείλουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους να συμπεριφέρονται με ευπρέπεια στις/στους πολίτες και να τις/τους εξυπηρετούν κατά τη διεκπεραίωση των υποθέσεών τους. Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, οι υπάλληλοι δεν επιτρέπεται να κάνουν διακρίσεις σε όφελος ή σε βάρος των πολιτών, εξαιτίας των πολιτικών, των φιλοσοφικών ή των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων.

2. Οι πολίτες οφείλουν :

- Να υπακούουν στο Σύνταγμα και τους νόμους του Κράτους καθώς και να ενεργούν σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς και τους κανόνες της Δημόσιας Διοίκησης.
- Να συνεργάζονται με τους καθ' ύλην αρμόδιους φορείς για τη διεκπεραίωση των υποθέσεών τους και να διευκολύνουν τις/τους υπαλλήλους με την παροχή των αναγκαίων πληροφοριών και διευκρινίσεων.
- Να μην προβαίνουν σε ψευδείς δηλώσεις ή στην υποβολή παραποιημένων ή πλαστογραφημένων εγγράφων ή στοιχείων.
- Να αποδεικνύουν τα στοιχεία της ταυτότητάς τους με τα προβλεπόμενα από την ισχύουσα νομοθεσία μέσα. Να συμπεριφέρονται με ευγένεια και σεβασμό προς τις/τους δημόσιους υπαλλήλους.
- Να μην κάνουν χρήση επιρροών ή πιέσεων προς τις/τους υπαλλήλους και να μην προσπαθούν να τις/τους δελεάσουν καθ' οιονδήποτε τρόπο, προκειμένου να τις/τους ωθήσουν σε παραβίαση των νόμων και των κανόνων και γενικότερα σε παράβαση των καθηκόντων τους. Να μην συγκαλύπτουν πράξεις ή παραλείψεις που στρέφονται κατά της αρχής της νομιμότητας.

- Να μην συμβάλλουν, με πράξεις ή με παραλείψεις τους, στη διαφθορά της δημόσιας διοίκησης και στη διασπάθιση του δημόσιου χρήματος.
- Να σέβονται τη δημόσια περιουσία και να προβαίνουν σε λελογισμένη χρήση του εξοπλισμού των δημόσιων υπηρεσιών.
- Να αποφεύγουν την καταχρηστική άσκηση δικαιωμάτων τους (π.χ. υποβολή αόριστων ή επαναλαμβανόμενων αιτημάτων), ώστε να συμβάλλουν στην ταχύτερη και καλύτερη εξυπηρέτησή τους.
- Να συμβάλλουν στην προσπάθεια των διοικητικών αρχών για την εξυπηρέτηση πολιτών με αναπηρίες και γενικότερα εμποδιζόμενων ατόμων, δείχνοντας την πρέπουσα κατανόηση.